

Cvičný test práce s textom

Peter Veľký

„Peter vytriezvel, keď mu sultán Ahmet III. vyhlásil vojnu. Ponáhľal sa na juh, aby zhromaždil vojsko a odrazil osmanský vpád. Možno čakal ľahké víťazstvo, no v skutočnosti pochodoval do pasce. Dvadsiateho piateho februára 1711 Peter usporiadal nábožensko-vojenskú prehliadku na Katedrálnom námestí v Kremli, aby požehnal svojej výprave, ktorá mala oslobodiť ortodoxný svet spod osmanskej nadvlády v spojení s moldavským *hospodarom* Dmitrijom Kantemirom a zničiť „Kristových nepriateľov.“ Svoje zástavy vyzdobil mottom Konštantína Veľkého: Pod tým znakom budeš vládnuť!“

Petra však prekvapil rýchly postup Osmanov na Ukrajinu a Poľsko. Musel sa dostať k Dunaju prvý. Nabádal Šermeteva, aby postupoval rýchlejšie. „Nie som anjel,“ protestoval maršal, „ale prikazujú mi vykonávať anjelskú prácu miesto ľudskej.“ Peter sa sťažoval na nedostatok streliva, za čo vinil svojich úradníkov, ktorí konali „bez ohľadu, na ťažkosti a zármutok, v akých sa ocitol váš vodca“. Vyhrážal sa, že ich obviní ako „zradcov otčiny“. Peter sa vo svojom poslaní cítil osamotený. „Je ťažké žiť,“ zdôveril sa neskôr Kataríne, lebo musím držať zároveň meč aj pero – a sama vieš, že nemám pomocníkov.

Peter sa usiloval byť prvým služobníkom racionálneho štátu, ktorý sa pokúšal vytvoriť prostredníctvom série administratívnych a hierarchických reforiem. Krátko predtým založil novú inštitúciu, Senát, pozostávajúci z deväťčlenného kabinetu, v ktorom má dôveryhodných príbuzných a, samozrejme, Menšikova. Kabinet mal viesť krajinu v jeho neprítomnosti. Peter však nedôveroval vlastnej šľachte a úradníkom, vedel, že mnohí nesúhlasia s jeho pribojnými reformami. Z pomsty im hovoril „psi“. Vždy keď bol zaujatý niečím iným, medzi jeho dvoranmi vládol chaos, prestali sa riadiť dobrými spôsobmi jeho Senátu a bojovali (niekedy doslova) o peniaze a moc. Zatiaľ čo on vytváral štát s novými inštitúciami, na druhej strane si podkopával racionálne myslenie tyranským, ale aj výstredným spôsobom života. Všetko dirigoval, no vzápätí šomral, že jeho senátori nie sú schopní robiť vlastné rozhodnutia. To je neduh samovládov, od Petra cez Stalina k Putinovi, ktorí sústreďujú v jedných rukách moc naháňajúcu strach a potom karhajú podriadených, že nevedia uvažovať samostatne. „V práci pripomínajú kraba“ napísal Peter, „preto s nimi nezaobchádzam slovami, ale päťami.“ Peter ich varoval, že ak ihneď nepriberú do roboty „bude to horšie pre vás!“. Zaberal iba strach. Veľmožov neraz fackal alebo tĺkol palicou. Pochopiteľne, mnohí sa pohoršovali nad jeho hrubými prejavmi správania.“

1. Vyberte možnosť, ktorá najlepšie charakterizuje vzťah medzi Petrom a Menšikovom.
  - a. Boli bratia
  - b. Boli otec a syn
  - c. Služobník a jeho Kráľ
  - d. Priatelia

2. Kto vyprovokoval Osmansko-Ruský konflikt
  - a. Osmanská ríša
  - b. Ruské cárstvo
  - c. Moldavsko
  - d. Ukrajina

3. Vyberte najlepšie možné synonymum k slovu hospodar Dmitrij Kantemir
  - a. Správca majetku
  - b. Vládca krajiny
  - c. Veľkoobchodník
  - d. Vojak

4. Koho opisuje citát Petra Veľkého „V práci pripomínajú kraba, preto s nimi nezaobchádzam slovami, ale pästami“
  - a. Služobníkov
  - b. Úradníkov
  - c. Svojich príbuzných
  - d. Osmanov

5. Vysvetlite koho označil pomenovaním „Kristových nepriateľov“
  - a. Obyvateľov Ukrajiny
  - b. Šľachtu
  - c. Osmanskú ríšu
  - d. Menšikova a Šermetova

6. V ktorej možnosti sa nachádzajú iba Ruské osobnosti
  - a. Peter, Menšikov, Ahmet III
  - b. Šermetev, Konštantín Veľký, Peter
  - c. Kremel, Menšikov, Šermetev
  - d. Peter, Šeremetev, Menšikov

7. Čo bolo výsledok protichodného správania Petra Veľkého
.....

8. Nájdite v texte tri Osobnosti ktoré, nežili v 18. storočí

- .....
9. Vyberte najlepšiu možnosť pre vysvetlenie výroku Petra Veľkého. „ Musím zároveň držať v ruke pero aj meč“.
- Peter sa musel zároveň vzdelávať a zároveň trénovať
  - Peter dokázal súčasne pôsobiť ako politik ale aj ako úradník
  - Peter veril že perom a zákonmi dosiahne viac ako bojom
  - Peter si písal o svojich bojoch denník
10. Aký neduh všetkých vládcov mal autor na mysli.
- Majú problém sa deliť s mocou a dôverou
  - Všetci vládcovia majú slabé zdravie
  - Nevedia sa obklopiť vhodnými služobníkmi
  - Šomranie na zle riešené problémy
11. Na základe textu vysvetlite, aká bola úloha Senátu v Ruskom cárstve.
- Pomáhať vytvárať zákony
  - Vládnuť v čase cárovej neprítomnosti v krajine
  - Vyberať dane
  - Kontrolovať a riadiť cára
12. Na základe textu vysvetlite citát „Nie som anjel.“
- Som zákerný človek
  - Nie som čestný človek
  - Neviem robiť nemožné veci
  - Nie som boží posol
13. Čo bolo zdrojom nedôvery medzi Petrom a jeho úradníkmi
- Nesúhlas šľachty a úradníkov s reformami
  - Agresívne správanie Petra voči poddaným
  - Boje senátu o peniaze
  - Vulgárne vyjadrovanie Petra voči šľachte
14. Akého vierovyznania bol Peter?
- Katolícky kresťan
  - Pravoslávny kresťan
  - Moslim
  - Žid
15. Bonus: Vymenujte okrem Petra Veľkého aspoň 3 ďalších panovníkov z rodu Romanovcov
- .....